

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

10 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 10 maja 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej G. K.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 31 sierpnia 2020 r., VI ACa 820/19,

w sprawie z powództwa G. K.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania
oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Grzegorz Misiurek

Paweł Grzegorzcyk

Dariusz Zawistowski

UZASADNIENIE

Powód G. K. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej Banku spółki akcyjnej w W. kwoty 2 205 954,89 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kosztami postępowania. W uzasadnieniu wskazał, że poprzedniczka prawna pozwanej –Bank spółka akcyjna w W. podeszła w postępowaniu egzekucyjnym czynności na podstawie tytułu egzekucyjnego, który został uchylony w całości, co uniemożliwiło mu zaspokojenie roszczeń należnych od F. spółki akcyjnej w W., będącej wierzycielem spółki Bank1.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa, podnosząc zarzut przedawnienia dochodzonych roszczeń powoda.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z 17 czerwca 2019 r. oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu. Uznał, że powód nie ma legitymacji czynnej do jego wytoczenia, gdyż 20 lutego 2014 r. przełał w drodze umowy cesji na swoją żonę M. K. wierzytelność przysługującą mu wobec spółki F., stwierdzoną nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Warszawie 11 lipca 2007 r., sygn. akt I Nc 226/02, obejmującą należność główną w kwocie 730 666,02 zł oraz odsetki ustawowe od tej należności za czas od 26 czerwca 2006 r. do dnia zapłaty. Wprawdzie powód powołał się na zawarcie umowy zwrotnej cesji wierzytelności objętej umową z 20 lutego 2014 r., jednak okoliczności tej nie wykazał stosownym dokumentem potwierdzającym dokonanie tej czynności.

Sąd Okręgowy stwierdził, że gdyby nawet uznać, iż zwrotny przelew wierzytelności został skutecznie dokonany, powództwo podlegałoby oddaleniu z uwagi na przedawnienie roszczeń powoda. Powód upatrywał odpowiedzialności pozwanej we wszczęciu i prowadzeniu postępowania egzekucyjnego na podstawie nieprawomocnego nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym z weksla, uchylonego prawomocnym wyrokiem. Podstawę tej odpowiedzialności mógłby stanowić art. 415 k.c. i art. 886 § 3 w związku z art. 902 k.p.c., nie zaś wskazany w pozwie ewentualnie art. 405 i nast. k.c. Dochodzone roszczenia podlegały zatem trzyletniemu terminowi przedawnienia, określone w art. 442¹ § 1 zdanie pierwsze k.c. Termin ten, którego bieg rozpoczął się 21 czerwca 2007 r. wraz z umorzeniem

postępowania egzekucyjnego, upłynął 21 czerwca 2010 r. Tymczasem pozew został wniesiony do Sądu 19 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem zaskarżonym skarga kasacyjną oddalił apelację powoda od powyższego wyroku i orzekł o kosztach procesu za instancję odwoławczą. Uzupełniając ustalił, że wnioskiem z 24 lutego 2014 r. G. K. wezwał Bank1 S.A. do zawarcia ugody na podstawie art. 185 § 1 k.p.c., zobowiązującej przeciwnika do zapłaty 2 000 000,00 zł. 25 kwietnia 2014 r. przed Sądem Rejonowym w Gdyni odbyło się posiedzenie, na którym do zawarcia ugody nie doszło. 26 października 2017 r. M. K. (zbywca) zawarła z G. K. (nabywcą) umowę przelewu wierzytelności. W umowie wskazano, że jej strony 20 lutego 2014 r. zawarły umowę przelewu wierzytelności, obejmującą wierzytelność w kwocie 730 666, 02 zł w stosunku do F. S.A., stwierdzoną prawomocnym orzeczeniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 11 lipca 2002 r., w sprawie I Nc 226/12 oraz odsetki od tej należności za czas od 26 czerwca 2006 r. do dnia zapłaty. Wolą nabywcy i zbywcy wyrażoną w umowie z 26 października 2017 r. było zwrotne przeniesienie wierzytelności na nabywcę, w zakresie, w jakim wierzytelność nie została zaspokojona wraz z wszystkimi prawami z nią związanymi za cenę oznaczoną w osobnym protokole nr 1, mającym charakter poufny.

Uwzględniając powyższe ustalenia faktyczne, Sąd Apelacyjny podzielił ocenę prawną żądania powoda dokonaną przez Sąd pierwszej instancji. W odniesieniu do legitymacji procesowej powoda wskazał, że zgodnie z art. 510 § 1 k.c. umowa sprzedaży, zamiany, darowizny lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia wierzytelności przenosi wierzytelność na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo że strony inaczej postanowiły. Wobec zawarcia przez M. K. z G. K. 26 października 2017 r. umowy przelewu wierzytelności, wierzytelności objęte umową z 20 lutego 2014 r. - z wyjątkiem określonych pkt 7 umowy, nie objętych przedmiotem niniejszego sporu - przeszły z powrotem na powoda

Sąd Apelacyjny zaaprobował rozważania prawne Sądu pierwszej instancji co do przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody. Wskazał, że roszczenie powoda uległoby przedawnieniu nawet przy przyjęciu, że jego źródłem było

bezpodstawne wzbogacenie. Bieg dziesięcioletniego terminu przedawnienia tego roszczenia, przewidzianego w art. 118 § 1 k.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej z dniem 9 lipca 2018 r., rozpoczęty 21 czerwca 2007 r., upłynął 21 czerwca 2017 r. Nie został on przerwany wniesieniem 24 lutego 2014 r. wniosku o zawezwanie do próby ugodowej, dotyczącego wierzytelności w wysokości 2 000 000,00 zł, gdyż część tej wierzytelności (objętej pozwem) 20 lutego 2014 r. została przelana przez powoda na M. K., zaś do zwrotnego jej przelewu doszło 26 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że podniesienie przez pozwaną zarzutu przedawnienia nie stanowiło nadużycia prawa podmiotowego (art. 5 k.c.). Stwierdził również, że skuteczne podniesienie tego zarzutu, zbędne było rozważanie zarzutów apelacyjnych odnoszących się do zasadności roszczenia.

W skardze kasacyjnej, opartej na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania bądź uchylenie tego orzeczenia i uwzględnienie powództwa w całości.

W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej zarzucił naruszenie: art. 118 § 1 w związku z art. 125 § 1 w brzmieniu sprzed nowelizacji i art. 405 k.c.; art. 442¹ k.c.; art. 405 k.c. i art. 5 k.c.. Drugą podstawę kasacyjną wypełnił zarzutami naruszenia art. 224 § 1, art. 236, art. 233 § 1, art. 299 i art. 385 w związku z art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów podniesionych w ramach podstawy kasacyjnej naruszenia przepisów postępowania, należy przypomnieć, że kontrola kasacyjna obejmuje stosowanie prawa przez sąd drugiej instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.), w związku z czym w jej ramach zasadniczo nie można badać naruszenia przepisów postępowania przez sąd pierwszej instancji. Podniesione przez skarżącego zarzuty naruszenia art. 224 § 1, art. 236 oraz - częściowo - art. 299 k.p.c., nie respektujące tego zastrzeżenia, były więc chybione.

Bezzasadny był zarzut naruszenia art. 299 k.p.c. w zakresie, w jakim został podniesiony pod adresem Sądu Apelacyjnego. Sąd ten rozważył potrzebę

przeprowadzenia tego dowodu, ale uznał, że w konkretnym stanie faktycznym ona nie zachodziła. Ocena ta nie budzi zastrzeżeń, gdyż przeprowadzenie tego dowodu byłoby nieprzydatne do ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Wynika to również z twierdzeń skarżącego, który w uzasadnieniu zarzutu wskazał, że okoliczności te powinny zostać ustalone w oparciu o dowód z akt postępowania egzekucyjnego.

Chybiony był również zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało już wyjaśnione, że ograniczenie to dotyczy zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Nie można natomiast skutecznie odeprzeć zarzutu naruszenia art. 385 w związku z art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.c.

U podstaw zaskarżonego wyroku legło stwierdzenie, że roszczenia dochodzone pozwem - niezależnie od oceny, czy ich podstawę stanowią przepisy o odpowiedzialności deliktowej, czy też o zwrocie bezpodstawnego wzbogacenia – uległy przedawnieniu. W odniesieniu do tej drugiej wchodzącej w grę podstawy odpowiedzialności pozwanego Sąd Apelacyjny przyjął, że biegu terminu przedawnienia nie mogło przerwać wystąpienie przez powoda z wnioskiem o zawezwania dłużnika do próby ugodowej, gdyż w chwili jej podjęcia, wierzytelność objęta tym wnioskiem - stanowiąca przedmiot niniejszego sporu – nie przysługiwała powodowi. Trafnie zarzucił skarżący, że ocena ta budzi istotne zastrzeżenia.

Powód we wniosku o zawezwanie do próby ugodowej wskazał, że dotyczy on wierzytelności w wysokości 2 000 000,00 zł. Bezspornie wnioskiem tym objęta została wierzytelność przelana wcześniej na rzecz żony (730 666,02 z odsetkami ustawowymi). Nie jest jednak jasne, czy powodowi przysługiwała pozostała część wierzytelności zgłoszonej w postępowaniu pojednawczym oraz czy stanowi ona przedmiot niniejszego sporu. Sąd Apelacyjny kwestii nie wyjaśnił. Uznał jednak, że wniosek o zawezwanie do próby ugodowej nie spowodował przerwania biegu przedawnienia dochodzonego roszczenia, gdyż nie przysługiwała mu wierzytelność objęta tym wnioskiem a to z uwagi na wyzbycie się jej w drodze umowy przelewu. Konstatacja ta nie znajduje oparcia w ustaleniach przyjętych za podstawę

zaskarżonego wyroku, co czyni usprawiedliwionymi zarzuty naruszenia art. 118 § 1 w związku z art. 125 i art. 405 k.c. i nie pozwala skutecznie odeprzeć zarzutu obrazy art. 385 w związku z art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.p.c., przez oddalenie apelacji bez rozpoznania zarzutów dotyczących zasadności dochodzonych roszczeń.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Grzegorz Misiurek

Paweł Grzegorzcyk

Dariusz Zawistowski

[SOP]

[ał]